

Jaarplan 2013 – juni 2014

Inhoud

DEEL 1: ALGEMEEN	3
1. Status	3
2. Geïntegreerde werking	4
3. Beheer	6
4. Communicatie	6
5. Algemene kalender	7
DEEL 2: FLANDERS' CARE LUIKEN	9
6. Translationeel onderzoek	9
7. Zorg voor ouderen en mensen met een beperking.....	10
8. Gegevensdeling in de welzijns- en gezondheidszorg.....	15
9. Zorg om Talent.....	17
10. Internationale valorisatie.....	19
DEEL 3: FLANDERS' CARE INSTRUMENTEN.....	23
11. Flanders' Care label.....	23
12. Demonstratieprojecten	23
13. proeftuin 'Zorginnovatieruimte Vlaanderen'	23
14. Flanders' Care Invest.....	23
15. Generieke instrumenten.....	24
DEEL 4: ACTIES.....	25
1. Luik Translationeel onderzoek.....	25
2. Luik Zorg voor ouderen en mensen met een beperking	26
3. Luik Internationale valorisatie	30
4. Luik: beheer en communicatie.....	32
APPENDIX.....	33

DEEL 1: ALGEMEEN

1. STATUS

Flanders' Care is een van de speerpuntprojecten van het toekomstproject 'Vlaanderen in Actie' met de ambitie om van Vlaanderen in 2020 een regio te maken die zal uitmunten als een economisch innovatieve, duurzame en sociaal warme samenleving.

De Flanders' Care missie is:

Op een **aantoonbare wijze** en door **innovatie** het aanbod van **kwaliteitsvolle zorg** verbeteren en **verantwoord ondernemerschap** in de zorgeconomie stimuleren.

De Flanders' Care missie werd vertaald naar 5 werkhema's met geformuleerde doelstellingen. Aan deze doelstellingen werden acties gekoppeld die systematisch opgevolgd worden. Onderstaande tabel geeft een algemeen overzicht, in Appendix 1 wordt een gedetailleerd overzicht van de acties weergegeven.

Thema	Ambitie	Status van de acties
Translationeel onderzoek	Vlaanderen een toonaangevende regio maken op gebied van translationele geneeskunde	😊 De acties in dit programma verlopen volgens planning.
Zorg voor ouderen en mensen met een beperking	<i>Uitbouwen van zorginnovatieve technologieën en processen om de betaalbaarheid en kwaliteit van zorg te verbeteren*</i>	😊 Demonstratieprojecten succesvol verlopen in 2012; oproep proeftuin Zorginnovatieruimte Vlaanderen gelanceerd volgens planning. Er is een toename van IWT-projectaanvragen rond zorg.
Gegevensdeling en ICT in de welzijns- en gezondheidszorg	<i>Elektronische gegevensdeling in de zorg stimuleren*</i>	😊 Rondetafel ICT in de zorg succesvol in 2012.
Zorg om talent	Talent in de zorgsector optimaal aantrekken en inzetten	😊 De campagne van de Zorgambassadeur loopt goed, er is ook een verhoogd aantal inschrijven merkbaar bij opleiding voor zorgberoepen. 2013 wordt een belangrijk jaar wegens de Rondetafel Slimmer zorgen voor morgen.
Internationale valorisatie	De vooraanstaande positie van Vlaanderen op het vlak van gezondheidszorg internationaal valoriseren	😊 Goede deelname van Vlaamse bedrijven aan FIT-standen in het kader van beurzen rond zorg(technologie). Er is op dit moment vooral focus op aansluiting bij Europese initiatieven [😊 CORAL-netwerk, CASA-project, deelname Vlaamse bedrijven (via IWT) aan AAL-oproepen

		☺ [ontbreken van Vlaanderen in de EIP-AHA werkgroepen.]
ALGEMEEN: Communicatie		☹ Flanders' Care label nog niet actief; nieuwe website nog niet in gebruik.

*De oorspronkelijke doelstelling werd geherformuleerd, zie luik 3.

De inspanningen om met het programma Flanders' Care de aandacht te brengen op de opportuniteiten van de zorgsector wordt duidelijk door de interesse van de GIMV om ook een aanzienlijk deel van hun investeringsfonds in te zetten voor deze sector. Aan het Zorgvernieuwingsplatform wordt gevraagd om een advies uit te brengen over de totstandkoming van een structurele verbinding tussen Flanders' Care en de GIMV-aandacht voor de zorginnovatie.

Een volgende fase is het specificeren van de ambities naar meetbare doelstellingen en het bepalen van een goede indicator voor elk van deze luiken. Tegelijkertijd is dit een moment om te kijken of aan de bestaande luiken nog andere thema's toegevoegd dienen te worden, bijvoorbeeld een thema met focus op ondernemen, sociale innovatie of meer aandacht voor de zorgeconomie in brede zin mee te nemen in het Flanders' Care verhaal. Hieraan gelinkt is het essentieel na te gaan of de geformuleerde doelstellingen realiseerbaar zijn met de geleverde inspanning (budget, personeel). In 2013 zullen we hier werk van maken: het definiëren van een manier om te komen tot een goede meting van het resultaat van de inspanningen van het Flanders' Care programma. In juni 2013 richtten we een reflectiedag in na '3 jaar Flanders' Care'. In de aanloop van de reflectiedag is het de bedoeling samen met een consultant via een aantal cyclische vraag-gesprekken met verschillende betrokkenen de richting en de visie van Flanders' Care verder te bepalen. Daaraan gelinkt is het ook de bedoeling de rollen binnen de organisatie verder te verduidelijken.

2. GEÏNTEGREERDE WERKING

De organisatiestructuur van het programma 'Flanders' Care' is voorgesteld in Figuur 1.

Flanders' Care is een transitieproject dat werkt aan maatschappelijke verandering om de toekomstige uitdagingen voor de zorg veroorzaakt door de huidige demografische trend aan te gaan. Hierbij wordt een samenwerking met de verschillende stakeholders gezocht.

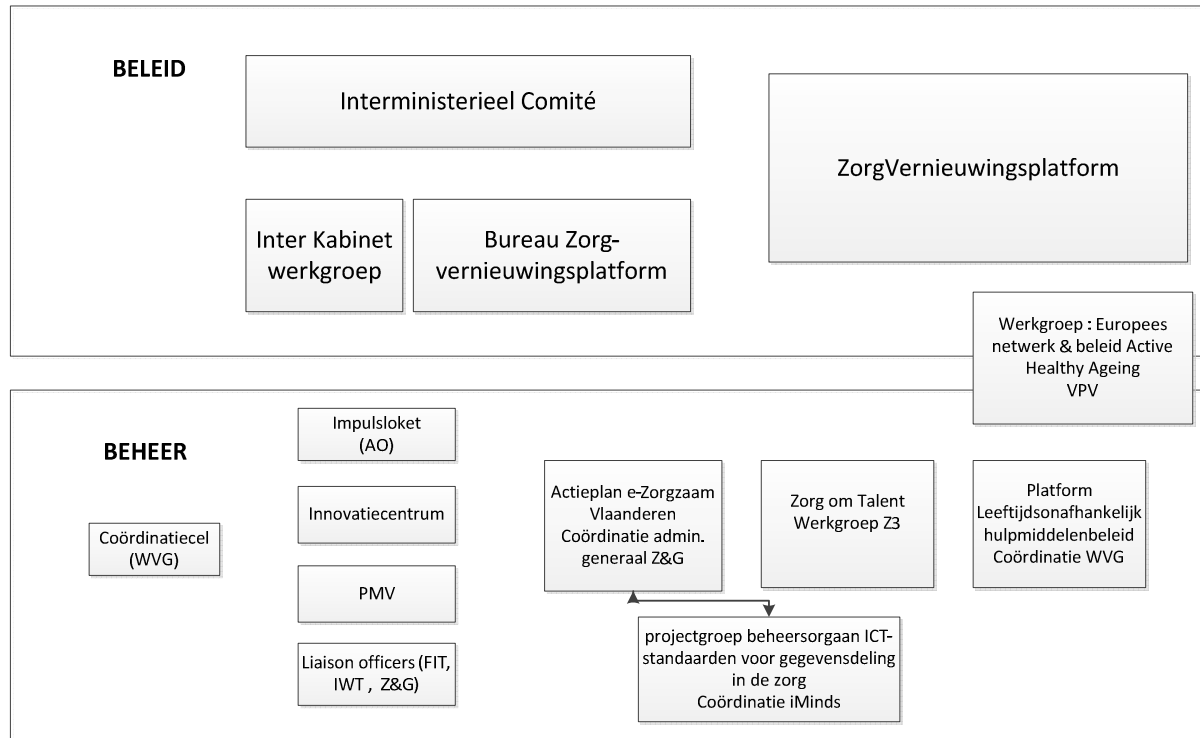
De grote kracht van Flanders' Care is dat er een goed overleg is met de verschillende stakeholders. De verschillende stakeholders worden vertegenwoordigd in het Zorgvernieuwingsplatform (ZVP), dat maandelijks bijeen komt. Op dit overleg worden projectvoorstellen besproken, suggesties gegeven om thema's verder uit te diepen en verschillende ervaringen uitgewisseld. De leden van het ZVP komen uit verschillende hoeken: er zijn onderzoeksinstellingen vertegenwoordigd, vertegenwoordigers van woonzorgcentra, thuiszorg, ziekenhuisnetten, koepel van non-profit werkgevers en ook vertegenwoordigers van de bedrijven actief in de zorg en gezondheidssector. Het ZVP heeft een belangrijke functie om de richting van Flanders' Care mee te bepalen. In 2013 zal er gewerkt worden samen met een consultant om het proces van richting en visievorming verder te verdiepen.

De functie van het ZVP is advies te geven aan het interministerieel comité. De agenda van het ZVP wordt voorbereid door het ZVP bureau. Het bureau gelast de voorzitter tot het bijeenroepen van het ZVP. De secretaris van de meetings bevindt zich in de afdeling beheersmonitoring van het Departement WVG.

Flanders' Care is een verzameling van projecten waar verschillende beleidsdomeinen en verschillende teams aan meewerken. De belangrijkste taak van de coördinatieceel is een goede informatie-uitwisseling tussen deze verschillende medewerkers en belanghebbenden te faciliteren. De coördinatieceel organiseert maandelijks een teammeeting waarin de leden van de coördinatieceel, het Impulskloket, de 2 zorginnovatieadviseurs van het Innovatiecentrum, en de liaison officers van ParticipatieMaatschappij Vlaanderen (PMV), Flanders Investment and Trade (FIT), Agentschap van Innovatie door Wetenschap & Technologie (IWT) en Vlaams Agentschap Zorg en Gezondheid (VAZG) vertegenwoordigd zijn naast de Stafmedewerker Internationaal Beleid van het Departement WVG (CASA-project leider).

Er zijn naast de leden van de teammeeting verschillende projectgroepen die binnen het programma Flanders' Care autonoom te werk gaan: de projectgroep Z3 rond zorg voor talent en de stuurgroep e-beleid die - naast vele andere taken - verder werkt aan de visienota rond ICT in de zorg, gecoördineerd door het Vlaams Agentschap Zorg en Gezondheid. Deze werkgroepen rapporteren regelmatig naar het ZVP.

Om verdere integratie te bewerkstelligen, zal er onderzocht worden of er een gemeenschappelijke contactenlijst kan gemaakt worden op basis van de contacten van de verschillende partners.

Figuur 1: Structuur programma Flanders' Care.

3. BEHEER

De verschillende thema's binnen Flanders' Care zijn op zichzelf projecten of een verzameling van projecten die worden getrokken door verschillende entiteiten/projecteigenaars. Om gemakkelijk over de voortgang van de verschillende projecten te communiceren, wordt er gebruik gemaakt van een sjabloon waar de verschillende acties vernoemd worden. De acties worden gegroepeerd per luik. De uit te voeren acties voor 2013 dienen voor 15 december 2012 gedefinieerd en in deze sjabloon ingevuld te worden door de verschillende entiteiten. De coördinator verzamelt deze acties.

Twee keer per jaar zal de stand van zaken gerapporteerd worden. Specifiek zal op 15 mei en op 15 november 2013 een status gevraagd worden aan de verschillende projecteigenaars/entiteiten. Het resulterende rapport zal ter kennisgeving aan het eerstvolgende ZVP bureau gegeven worden. Verder is het de bedoeling naar gelang de voortgang van deze acties op regelmatige basis een project of projectteam voor te stellen in het ZVP. De ambitie is de lopende projecten en activiteiten beter op elkaar af te stemmen.; de activiteiten van het programma Flanders' Care transparanter te maken voor de buitenwereld en te zorgen in de geest van 'voortdurende verbetering' dat er gewerkt wordt aan efficiëntie verbeteringen.

4. COMMUNICATIE

De communicatie over Flanders' Care, zowel intern als extern, wordt verder uitgebouwd. Interne bekendmaking en gedragenheid binnen de Vlaamse overheid en specifiek binnen de entiteiten die meewerken van het project Flanders' Care vergroten door 'Lunch infomeetings' (broodjeslunch en een voorstelling Flanders' Care).

Verder zal er nagegaan worden hoe de communicatiestrategie van Flanders' Care verder kan gealigneerd worden met die van 'Vlaanderen In Actie' (ViA). In dit kader worden er onder het Flanders' Care logo ook geen sub 'Flanders' Care' merken of logo's ontwikkeld of gebruikt.

De campagne van de Zorgambassadeur wordt verder gezet in 2013.

Communicatiemomenten

Verschillende evenementen vormen hierbij de essentiële mijlpalen:

- Rondetafel Slimmer zorgen voor morgen
- Dag van de Zorg
- Persconferentie Zorginnovatietuinen
- Persconferentie Demonstratieprojecten

Vernieuwde Website

Er is heel wat werk geleverd om de bestaande website een facelift te geven. Er wordt gestreefd om de testversie van de vernieuwde website te lanceren voor 30 januari 2013. De website geeft de mogelijkheid om de volledige structuur van Flanders' Care overzichtelijk weer te geven en koppelingen te maken naar lopende projecten.

Uitgave brochure Flanders' Care

Als output van de reflectiedag willen we werken aan een brochure waarin we uitleggen waar Flanders' Care voor staat en wat belangrijke verwezenlijkingen zijn.

Multimedia

In het kader van ViA komt er een filmpje over Flanders' Care. Daarnaast zijn er ook plannen om een filmpje te maken over het luik 'Zorg voor Talent'.

5. ALGEMENE KALENDER

Wat	Datum
Indienmoment proeftuin Zorginnovatieruimtes Vlaanderen	8/01/2013
Business model coaching workshop voor Healthcare startups – (MIC ¹ -Impulsloket)*	25/1/2013
Workshop Evidence/Experience based methodologie I*	20 februari 2013
Opening Call 4 demonstratieprojecten	2 ^e kwartaal 2013
Noord-Brabant-Vlaanderen seminarie	Q1 –Q2 2013
Rondetafel Slimmer zorgen voor morgen	18/02/2013
ViA Forum	12/3/2013
Innovaties uit de kast*	Maart 2013
Dag van de Zorg	17/3/2013
conhIT beurs - Berlijn	9-11 April 2013
Flanders' Care 3 jaar later: samenkomst met alle Flanders' Care actoren	17/06/2013
Workshop Evidence/experience Based methodologie II*	30/04/2013
Vlaanderen-Polen seminarie (in Polen)	Juni 2013
Workshop exportmeter (demonstratieprojecten) ism FIT*	Juni 2013
Evaluatie demoprojecten Call 1	Laatste kwartaal 2013

¹ MIC: Microsoft Innovation Centre

Workshops user Centered*	September – oktober – november 2013
Open Days (Europese Commissie)	Oktober 2013
Studyvisit CASA-project in Vlaanderen (Mobiliteit en leefbaarheid/Integraal regionaal beleid, business en kennisontwikkeling)	Oktober 2013
Seminarie rond uitdagingen in de zorgeconomie	Laatste kwartaal 2013-eerste kwartaal 2014

*Initiatief van het Impulsloket

Deze kalender wordt aangevuld met de lopende initiatieven waar actoren actief in de zorg of zorgtechnologie aan deel kunnen nemen: de AAL (ambient assisted living) calls² ondersteund door het IWT, de beurzen in het buitenland rond healthcare en zorgtechnologie waar het FIT aanwezig is (zie Tabel in Appendix 2). Er zal in 2013 gewerkt worden om deze bestaande initiatieven maximaal te benutten om ook het Flanders' Care doelpubliek hiervoor warm te maken met behulp van gerichte mailings en aankondigingen op de Flanders' Care website en dit op aansturen van de betrokken partnerorganisaties.

Een nieuw accent is dat er toenadering gezocht wordt tot de medische industrie. Deze industrie kampt met verschillende uitdagingen: er is een moeilijke zoektocht naar nieuwe medicijnen en hierdoor staat de huidige manier van bedrijfsvoeren onder druk. Er worden actief nieuwe partnerschappen gezocht en in het kader hiervan wordt er aansluiting gezocht met het programma Flanders' Care. Hier zullen we actief samen werken met het programma 'Nieuw Industrieel Beleid' binnen ViA.

Daarnaast lopen er verschillende vragen om het project Flanders' Care binnen de Europese Unie bekend te maken: met name de vraag van Internationaal Vlaanderen om een seminarie in Polen te geven.

2014 wordt tenslotte ook het 'Europees jaar van het brein'³. We bekijken hoe we met Flanders' Care hierop kunnen inpikken.

² Het Ambient Assisted Living Joint Programme is een programma gefinancierd door de Europese Commissie. Voor Vlaanderen verloopt de cofinanciering via IWT. Zie onder '9. Internationale Valorisatie' voor bijkomende duiding.

³ <http://www.europeanbraincouncil.org/projects/eyob/>

DEEL 2: FLANDERS' CARE LUIKEN

Flanders' Care als voortzetting van 'Vlaanderen Medisch Centrum', opgenomen in de beleidsnota van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin (2009-2014), behelst 6 luiken.

In dit jaarplan wordt de status beschreven voor het bereiken van de geformuleerde ambitie en de plannen die er bestaan om verder te werken. Het luik nanogeneeskunde werd niet expliciet in dit jaarplan opgenomen, dit wordt gezien als een thema binnen translationeel onderzoek. Verder werd de titel van ICT in de welzijns- en gezondheidszorg verbreed naar gegevensdeling en ICT in de gezondheidszorg en het luik Zorg voor ouderen en mensen met een beperking bevat niet meer expliciet het woord zorgtechnologie omdat innovatie uiteindelijk niet beperkt blijft tot technologische innovatie.

6. TRANSLATIONEEL ONDERZOEK

Ambitie: Vlaanderen een toonaangevende regio maken op gebied van translationele geneeskunde

Aansluitend bij de initiatieven die kaderen in Flanders' Care heeft de Vlaamse Regering op 8 juni 2012 haar goedkeuring gegeven aan de lancering van het programma Transformationeel Geneeskundig Onderzoek (TGO). Binnen dit programma kunnen innovatieve projecten gefinancierd worden die gericht zijn op de ontwikkeling van efficiëntere en betaalbare geneesmiddelen.

Het TGO-programma beoogt een bijdrage te leveren aan een transformatie van de wetenschappelijke en klinische geneesmiddelenontwikkeling door steun te bieden aan projecten rond de ontwikkeling en uitvoering van adaptieve klinische studies. Verder wordt het gebruik van biologische materialen, afkomstig uit vraaggedreven biobanken, gestimuleerd. Door krachten te bundelen en brede samenwerkingsverbanden te ondersteunen, wenst het TGO-programma bij te dragen aan de ontwikkeling van efficiëntere en betaalbare geneesmiddelen.

Het TGO-programma voorziet financiering van samenwerkingsprojecten die steeds een valorisatie beogen met een gemengde economische en maatschappelijke finaliteit en steunen op samenwerking tussen kennisinstellingen, klinische centra en bedrijven.

De Vlaamse Regering heeft IWT gemachtigd om een oproep te lanceren en steun toe te kennen tot maximaal 10 miljoen euro voor de oproep. De raad van bestuur van IWT heeft de oproep opengesteld op 22 juni 2012. De beslissing over toekenning van steun is voorzien voor het tweede kwartaal van 2013.

Centrum voor Medische Innovatie (CMI)

De Vlaamse Regering heeft eerder aanzienlijke middelen vrijgemaakt om de basisvoorwaarden voor een sterker en efficiënter translationeel onderzoek mogelijk te maken. Hiertoe werd een

steunovereenkomst met het CMI goedgekeurd, waarbij het gericht harmoniseren, coördineren en uitbouwen van de biobanken centraal stond.

Het TGO-programma biedt een opportuniteit aan het CMI om te participeren in onderzoeksprojecten, door biomaterialen beschikbaar te stellen voor bedrijven en/of kennisinstellingen en door zelf te participeren in onderzoeksprojecten.

CMI heeft een strategisch plan voor de werking in 2013 en 2014 opgesteld, dat momenteel aan een evaluatie onderworpen wordt. Afhankelijk van de uitkomst van de evaluatie worden de nodige bijstellingen overwogen.

7. ZORG VOOR OUDEREN EN MENSEN MET EEN BEPERKING

Ambitie: inzetten op Vlaamse zorgtechnologie met groot exportpotentie => deze ambitie wordt hertaald naar: ***uitbouwen van zorginnovatieve technologieën en processen om de betaalbaarheid en kwaliteit van zorg te verbeteren***

Samenvatting: Om het aanbod van technologieën en diensten voor de zorg voor ouderen en mensen met een beperking te verbeteren zijn er de instrumenten demonstratieprojecten en proeftuin Zorginnovatieruimte Vlaanderen. Deze instrumenten worden bekend gemaakt door het Impulsloket, IWT en de zorginnovatieadviseurs van het Innovatiecentrum. Voor groeiende bedrijven is er het Flanders' Care Invest fonds van PMV. Beleidsmatig zal er voor gezorgd worden dat hulpmiddelen voor mensen met een handicap leeftijdsonafhankelijk terugbetaalbaar worden. Daarnaast zijn er de initiatieven van het Impulsloket. Het Innovatiecentrum zorgt verder voor een grondige begeleiding naar meer innovatie voor profit en non-profit partners actief in zorg, o.a. door doorverwijzing naar kennisinstellingen en methodebegeleiding. Dat innovatie voor de zorg een thema is dat aan belang wint, is duidelijk door de interesse van Flanders DC om een aantal initiatieven te focussen op de zorgsector: met name het organiseren van een brainstormsessie gefocust op de zorgactoren (profit en non-profit). Aangezien de innovatieadviseurs mee helpen zorgaanbieders, kennisinstellingen en ondernemers met innovatiepotentieel met elkaar in contact te brengen, is er de vraag om ook de contactgegevens van het Innovatiecentrum te melden op de Flanders' Care website en publicaties, dit om het doelpubliek gericht te kunnen bereiken.

Demonstratieprojecten

Sinds 2011 werden veertien demonstratieprojecten geselecteerd, voor een totaal bedrag van 2,3 miljoen euro. Met de demonstratieprojecten wil Flanders' Care een brug slaan tussen onderzoek en ontwikkeling enerzijds en de uitrol van de ontwikkelde producten (in Vlaanderen en elders) anderzijds. Zorgactoren en ondernemingen krijgen er de kans om aan te tonen dat hun innovatief product of proces de zorg beter maakt en economisch rendabel is. Meer informatie over de veertien projecten is terug te vinden op de YouTubepagina van Flanders' Care. De demonstratieprojecten zijn een goed communicatiemiddel gebleken om het thema (autonomer maken van ouderen/personen met een handicap met behulp van assistieve technologieën) bekend te maken mede dankzij de filmpjes die hiervan gemaakt zijn. Voor een volgende oproep willen we dit instrument verder verfijnen, waarover meer in deel 3: instrumenten.

VIS – TETRA projecten rond zorg (gesteund door het IWT)

Er beweegt duidelijk heel wat binnen de zorg. Getuige hiervan zijn verschillende projectaanvragen rond 'innovatie in de zorg'. In bijlage 4 is er een overzicht opgenomen van SBO/TETRA /VIS⁴ projecten die sinds 2010 gestart zijn. Het overzicht geeft een idee van relevante opgestarte projecten binnen de reguliere kanalen, het is geen exhaustieve lijst.

Proeftuin Zorginnovatieruimtes

De proeftuin Zorginnovatieruimte Vlaanderen richt zich op het stimuleren van innovatie in de ouderenzorg om op termijn het hoofd te kunnen bieden aan de uitdagingen die gepaard gaan met de vergrijzing van de Vlaamse bevolking. De proeftuin beoogt zorginnovatieve initiatieven te ondersteunen waarbij niet alleen aandacht besteed wordt aan de curatieve aspecten van zorg, maar eveneens aan preventie (o.a. tegengaan van sociale kwetsbaarheid, verhogen van de kwaliteit van de huisvestingssituatie), sensibilisering en detectie.

De proeftuin zal bestaan uit één of meerdere proeftuinplatformen, waarop projecten uitgevoerd worden. Een platform bestaat uit een infrastructuur, een ondersteunende structuur voor de algemene werking en een testpopulatie.

Om te vermijden dat de verschillende platformen/projecten los van elkaar staan, wordt één "programme office" voorzien, die de activiteiten op alle platformen coördineert. Deze taak zal uitgevoerd worden door Iminds (vroeger IBBT). Aan de "programme office" zal een wetenschappelijk consortium van kennisinstellingen verbonden zijn dat zal instaan voor de wetenschappelijke begeleiding van de platformen en projecten. Verder zal ook een klankbordcommissie opgezet worden die bestaat uit vertegenwoordigers van Flanders' Care en verschillende actoren uit het werkveld en die als taak heeft om nieuwe innovatieve ideeën aan te reiken voor de proeftuinplatformen.

Voor de proeftuin worden drie oproepen voorzien, verspreid over twee fasen. In een eerste fase (2012) worden parallel twee oproepen gelanceerd: enerzijds een oproep voor proeftuinplatformen + bijhorende projecten (voorzien budget: € 6,02 mln) en anderzijds een oproep voor een project kennisopbouw voor de selectie van het wetenschappelijk consortium (voorzien budget: € 0,93 mln). Zodra bekend is welke platformen geselecteerd werden, wordt in een tweede fase (2013) een bijkomende oproep (voorzien budget: € 2 mln) gelanceerd, waarbij (nieuwe) aanvragers die gebruik wensen te maken van een gesteund platform, een projectvoorstel kunnen indienen. De platformen hebben een duur van maximaal 3 jaar. Projecten kunnen niet langer lopen dan de duur van het platform waarop ze uitgevoerd worden.

De proeftuin heeft een economische en maatschappelijke finaliteit. Op maatschappelijk vlak gaat de aandacht zowel naar het betaalbaar houden van het zorgsysteem en de vermaatschappelijking van de zorg als naar het voorzien van een degelijke zorgkwaliteit voor de individuele ouderen.

⁴ SBO: Strategisch Basis onderzoek.

TETRA: Technologie-transfer gerichte projecten door instellingen van hoger onderwijs)

VIS: Vlaams InnovatieSamenwerkingsverband

Flanders' Care Invest

Het Flanders' Care Invest (FCI) fonds in ondertussen volledig operationeel FCI kan bouwen op het volledige team investeringsmanagers van PMV Seed & Early Stage. Dit gemotiveerde team heeft jarenlange ervaring opgebouwd in risicokapitaal, vooral in het opstarten en uitbouwen van nieuwe ondernemingen. Zij beschikken over een uitgebreid netwerk van experts en co-investeerders, met een bijzondere focus op levenswetenschappen en healthcare, ICT en cleantech. Binnen dit team fungeren twee leden als eerste aanspreekpunt voor FCI.

Er zijn 56 dossiers behandeld sinds de opstart waarvan in oktober 2012 17 dossiers in behandeling zijn, waarvan 10 actief.

De bedrijven waarin FCI investeert komen uit verschillende hoeken. De nadruk ligt daarbij op:

- preventie;
- gezondheidsmanagement;
- de verbetering van de kwaliteit van screening;
- vroege diagnose;
- het verhogen van de kwaliteit en de efficiëntie van zorg;
- langer zelfredzaam wonen via innovatieve oplossingen.

Leeftijdsonafhankelijk hulpmiddelenbeleid

Volgend jaar maken we werk van een leeftijdsonafhankelijk hulpmiddelenbeleid. Momenteel worden hulpmiddelen enkel voor personen met een handicap tot de leeftijd van 65 jaar terugbetaald. We willen ons hulpmiddelenbeleid richten op personen met of zonder handicap, ook ouder dan 65 jaar. Daarvoor zullen we dwarsverbindingen leggen tussen de sector van personen met een handicap en de ouderenzorg.

Het Kenniscentrum Hulpmiddelen van het Vlaams Agentschap voor Personen met een Handicap (VAPH) behoudt zijn werking inzake de beleidsuitvoerende opdrachten binnen dat agentschap.

De beleidsvoorbereidende expertise die nu aanwezig is binnen het VAPH wordt optimaal ingezet in de opdracht inzake het ontwikkelen van een leeftijdsonafhankelijk hulpmiddelenbeleid. Leeftijdsonafhankelijke concepten, rekening houdend met vergrijzing van de bevolking, zien wat de markt doet op dit vlak, hoe kunnen we dat gebruiken in ons zorgbeleid, het eigendomssysteem ombuigen naar leasing, afstemming met Flanders' Care waar het een nieuw 'merk' moet worden dat liefst internationaal uitgebouwd wordt, ... Dit zijn de uitdagingen voor een hulpmiddelenbeleid waarbij men competentie moet inzetten om dat project echt op te starten en een dynamiek op gang te brengen.

Het Departement WVG kreeg de opdracht de strategieontwikkeling voor een leeftijdsonafhankelijk hulpmiddelenbeleid op te starten.

De innovatiecentra binnen Flanders' Care⁵

Het voorbije jaar werd de werking van de innovatiecentra (resorteren onder IWT) rond zorg verder uitgebouwd. Twee innovatieadviseurs richten zich specifiek en exclusief tot de zorgsector in ruime zin en ondersteunen de missie van Flanders' Care. De innovatiecentra

⁵ www.innovatiecentrum.be

hebben als missie om vanuit een relaisfunctie binnen het Vlaams Innovatienetwerk bedrijven en ondernemers binnen een provincie aan te moedigen en te begeleiden om efficiënt en duurzaam te innoveren. De doelstelling is om het aantal bedrijven waarbij innovatie deel is van de groeistrategie te vergroten.

De organisaties die door de innovatieadviseurs zorg begeleid worden in hun innovatietraject zijn:

- organisaties actief in zorgverlening (ziekenhuizen, zorgcentra, rvt's, mutualiteiten, verenigingen rond mantelzorgers en patiënten, ...);
- bedrijven die producten/processen of diensten toeleveren aan de zorgsector of zorgbehoevenden;
- bedrijven die producten/processen of diensten maken ter preventie van de zorg.

De innovatiecentra beogen innovatie te versnellen binnen non-profit en profit. Enerzijds doen zij dit door organisaties met hun innovatieplannen te begeleiden via specifieke methodologiën, en anderzijds door gerichte partnermatches te organiseren tussen kennisinstellingen en ondernemingen actief binnen de zorg. Verder verwijzen de innovatieadviseurs ondernemingen op maat van de organisatie door naar bestaande initiatieven binnen de Vlaamse overheid, zoals o.a. Agentschap Ondernemen, PMV, BAN, FinMix, FIT, subsidieoproepen, etc.

De innovatieadviseurs volgen ook andere initiatieven rond zorg op in de diverse regio's: bijvoorbeeld vanuit de RESOCs, Voka Health Community, De Zorgcoach van VCK, Plato Zorg, Provinciaal Platform Promotie Zorgberoepen en Cura-B project. In 2013 helpen de innovatieadviseurs actief mee geïnteresseerden te begeleiden voor een aanvraag onder de zorginnovatieruimten, nieuwe oproepen voor demonstratieprojecten of IWT-projecten.

Impulsloket (Agentschap Ondernemen)

Na 2 jaar werking en ervaringsopbouw binnen het Impulsloket Flanders' Care, wordt het duidelijk dat naast innovatie in de zorgorganisaties, een belangrijk accent dient te liggen op het uitbouwen van meer ondernemerschap in de zorg. Innoveren en ondernemen in de zorg is een gigantische uitdaging met een eigen dynamiek die ingepast kan worden in verschillende transversale thema's van ViA.

De veroudering van de bevolking en het streven om zolang mogelijk in de eigen leefomgeving te wonen en zo mobiel mogelijk te blijven, vraagt naar aangepaste hulpmiddelen, specifieke diensten, nieuwe samenwerkingsvormen met zorgverstrekkers, duurzame en aanpasbare woningen, ... Sectoren in transformatie zoals de textielnijverheid kunnen in samenwerking met de zorg nieuwe intelligente textielen heroriënteren en/of ontwikkelen die, indien ze op voldoende schaalgrootte geproduceerd worden, ook betaalbaar zijn voor de modale gebruiker.

Deze transformatie vraagt eveneens naar nieuwe business modellen waarin de samenwerking tussen zorgactor, ondernemer en eindgebruiker een essentiële voorwaarde is om tot nieuwe producten en/of toepassingen te komen die een economisch valorisatiepotentieel hebben.

Binnen al deze uitdagingen kan de Vlaamse overheid een faciliterende rol opnemen en nieuw ondernemerschap stimuleren in de diverse fasen van het 'zorg'ondernemerschap.

In 2013 wil het Impulsloket Flanders' Care naast de lopende taken meer inzetten op het stimuleren van nieuw ondernemerschap in de zorg door het ondersteunen van starters en

ondernemers in zorggerelateerde producten en diensten. Het creëren van een degelijke voedingsbasis, zowel voor het vinden van startkapitaal als het uitbouwen van een professioneel netwerk en het doorgroeien naar de internationale markt, zal via het Impulsloket geïnitieerd worden in samenwerking met de verschillende beleidsdomeinen en beleidsniveaus, evenals met de intermediaire partners van het Agentschap Ondernemen (zoals Agoria, Essenscia, Unizo, VOKA, ...) en de partners binnen het ruimere Flanders' Care netwerk.

In uitvoering van de oproep 2011 voor peterschapsprojecten lopen ondertussen zes peterschapsprojecten in het kader van de zorgberoepen en de witte economie. Het betreft voornamelijk het verder professionaliseren van de werking van apothekers, kinesitherapeuten, artsen, tandartsen, ... en van de toeleveranciers van de zorgsector. De oproep zal in 2013 worden herhaald.

Ook in de geplande oproep voor startersinitiatieven zal expliciet ruimte worden voorzien voor projecten die ook een antwoord bieden op de problematiek ondernemerschapcompetenties bij de zelfstandige zorgverstrekker.

Binnen Flanders' Care heeft ICT een ondersteunende rol in zowel processen binnen de zorgorganisatie als het gebruik van nieuwe technologieën. Het Impulsloket Flanders' Care werkt nauw samen met het MIC Health zodat starters maar ook bestaande ondernemers nieuwe ICT uitdagingen in de zorgsector opnemen rekening houdend met de integrale aanpak van Flanders' Care.

Het Impulsloket Flanders' Care zal instrumenten helpen ontwikkelen zodat ondernemers op een duurzame wijze kunnen ingroeien in de zorg economie, o.a. een evidence based care model en nieuwe zorg economische business modellen.

Het Impulsloket Flanders' Care zal diverse ondernemers, zorgactoren, gebruikers en overheden samenbrengen in werkgroepen rond pertinente thema's zoals o.a. zorglogistiek gecombineerd met therapietrouw, starters matchen met industriële partners, ... zodat een volledige keten van zowel productie als dienstverlening kan opgebouwd worden rekening houdend met de principes van Flanders' Care.

Tenslotte zal het Impulsloket Flanders' Care in samenwerking met FIT de internationale valorisatie van de Vlaamse zorgsector en -technologieën ondersteunen in het kader van specifieke missies en events.

Concrete acties van het Impulsloket Flanders' Care:

Wat	Datum
Business modelworkshop voor Healthcare Start-ups (ICT-gerelateerd) Ism MIC	25 januari 2013
Workshop Evidence/Expierience Based methodologie I	20 februari 2013
"Innovaties uit de kast": Innovatieve ICT-zorgprojecten beïnitieerd binnen de zorg valoriseren via samenwerking met ondernemingen	maart 2013

Workshop Evidence/Expierience Based methodologie II	30 april 2013
Business modelworkshop voor Healthcare Start-ups (niet ICT-gerelateerd)	Voorjaar/najaar 2013
Workshop exportmeter: Screening ondernemingen betrokken in demonstratieprojecten op potentiëel om producten of diensten naar buitenlandse markten te exporten. Ism FIT	juni 2013
Workshop Usered Centered I: Hoe opmerkingen toekomstige gebruiker in je product verwerken?	september 2013
Workshop Usered Centered II: Hoe schrijf je een gebruikersgeoriënteerde handleiding?	oktober 2013
Workshop Usered Centered III: Hoe kan de user centered methodologie een commerciële troef zijn?	november 2013

Het Agentschap Ondernemen zal binnen zijn algemene maatregelen specifiek aandacht besteden aan de zorg economie. Hierna al een aantal gekende initiatieven:

Wat	Datum
Oproep Peterschapsprojecten met aandacht voor de zorg	januari 2013
Oproep startersinitiatieven met mogelijkheden voor zorg economie	januari 2013
Nieuw Kader voor de ondersteuning van incubatoren	Voorjaar 2013
Initiatieven ter stimulering van links tussen Nieuw Industrieel Beleid en Flanders Care	2013
Onderzoek naar de betrokkenheid van actoren Flanders' Care bij leerplatform Nieuw Industrieel Beleid	2013

8. GEGEVENSDELING IN DE WELZIJS- EN GEZONDHEIDSZORG⁶

Ambitie: volledig geïntegreerd elektronisch zorgplan => deze ambitie wordt hertaald naar: **de elektronische gegevensdeling in de zorg mogelijk maken en stimuleren⁷**

De Vlaamse overheid blijft met Flanders' Care onverminderd inzetten op het thema gegevensdeling in de zorg.

⁶ Dit luik heeft enkel betrekking op de via de overheid ter beschikking gestelde ICT-systemen.

⁷ <https://www.e-zorgplan.be/login/login.aspx?ReturnUrl=%2f>.

Er werd een visietekst geschreven over de elektronische gegevensdeling in de zorg. De Vlaamse Regering verwacht dat een betere deling van zorggegevens tussen de zorgverleners die een zorgrelatie of een therapeutische relatie hebben met eenzelfde zorggebruiker de zorg beter, goedkoper, veiliger en patiëntgerichter zal maken. De Vlaamse Regering wil een duidelijk kader aanreiken voor deze gegevensdeling, internationale standaarden stimuleren en ontwikkelingen op het terrein stimuleren en faciliteren.

De visietekst als output van de Rondetafel ViA/Flanders' Care bevat een aantal principes die deze ambitie richting moeten geven. Zo dient de zorggebruiker absoluut centraal te staan, dienen de stakeholders zelf te sturen en dient maximaal aangesloten te worden bij (de basisdiensten van) het voorlopig federale eHealth-platform.

Een decreet over het netwerk voor de elektronische gegevensdeling in de zorg moet de elektronische gegevensdeling juridisch verankeren.

De administratie zal volop werk maken van acties die de ontwikkelde visie tekstvertalen naar reële vooruitgang op het terrein. We verwijzen hier graag naar het hoofdstuk "Naar een (e)Zorgzaam Vlaanderen" uit de laatste beleidsbrief van Vlaams minister Jo Vandeuren. De beleidsraad van het beleidsdomein WVG operationaliseert dit hoofdstuk in een actieplan. Concreet zullen de elementen uit de beleidsbrief vertaald worden naar de diverse agentschappen en afdelingen.

Het is van het grootste belang dat dit alles gebeurt in nauw overleg met de stakeholders en met de federale overheid. Enerzijds dient er ten allen tijde voldoende vertrouwen en draagvlak te zijn voor de initiatieven. Anderzijds is het in de huidige staatsstructuur onmogelijk om in deze initiatieven te nemen die niet afgestemd zijn met eHealth, het RIZIV, de FOD Volksgezondheid, ...

We verwachten met name erg veel van Vitalink, dat als een katalysator kan werken om de transitie naar een privacy-conforme, efficiënte en sectoroverstijgende gegevensdeling in een stroomversnelling te brengen.

Het doel van Vitalink is om de gegevens, die zich vandaag in de lokale systemen van de eerstelijns bevinden, te ontsluiten en beschikbaar te stellen tussen zorg- en welzijnsactoren onderling via Vitalink, dat gegevensdeling ruim mogelijk maakt en zo de samenwerking kan bevorderen. Het Vitalink platform staat nu klaar. Eind december 2012 starten de 4 pilootprojecten met het uitwisselen van medicatieschema's tussen de verschillende zorgactoren rond een patiënt (artsen, apothekers, verpleegkundigen en verzorgenden). Het medicatieschema is het eerste data-element in productie maar er staan al nieuwe initiatieven klaar (o.a. Sumehr en Vaccinaties). Ook wordt gestart met de analyse voor het ontsluiten van Vitalink met de 2de lijn.

Het ZVP van Flanders' Care heeft in dit kader een projectgroep gevormd. Deze projectgroep zal geconsolideerd worden tot een beheersorgaan dat het gebruik van de standaarden moet faciliteren en bevorderen. De bedoeling is na te gaan of we een IHE-chapter⁸ kunnen oprichten als forum voor permanente dialoog rond de standaarden.

IHE: Integrating the Healthcare Enterprise (<http://www.ihe.org>)

"IHE is an initiative by healthcare professionals and industry to improve the way computer systems in healthcare share information. IHE promotes the coordinated use of established standards such as DICOM and HL7 to address specific clinical need in support of optimal patient care. Systems developed in accordance with IHE communicate with one another better, are easier to implement, and enable care providers to use information more effectively."

De projectgroep 'beheersorgaan ICT-standaarden voor gegevensdeling in de zorg' heeft volgende aanpak:

Er werd gekozen voor een beperkte werkgroep die tussen nu en het einde van het jaar een permanente structuur en aanpak zal vastleggen en voorstellen aan het ZVP. Daartoe worden de volgende belanghebbenden uitgenodigd:

- Vlaams Agentschap Zorg en Gezondheid
- Zorgnet Vlaanderen
- Vertegenwoordiger eerstelijnszorgorganisaties (Rudiger De Belie)
- Agoria
- VOKA
- Iminds

Het Vlaams Patiëntenplatform zal geïnformeerd worden van de voortgang, zodat het kan tussen komen als het dat nodig acht. Er komen maandelijks meetings tot het einde van het jaar, getrokken door Iminds.

9. ZORG OM TALENT

Ambitie: Talent in de zorgsector optimaal inzetten en uitbouwen

Binnen het luik 'Zorg om Talent' zijn er drie pijlers:

1. De instroom in de zorg- en welzijnssector versterken

Hiervoor wordt volop werk gemaakt van werk in de zorg. We hebben een Zorgambassadeur aangesteld om, samen met de sector, het werken in de zorg te promoten en gemotiveerd talent aan te trekken. Zo hebben we de welzijns- en zorgsector in de kijker willen zetten door het lanceren van enkele promocampagnes. De eerste publiekscampagne, 'Word zorgverlener' was gericht op het aantrekken van verpleegkundigen, verzorgenden en zorgkundigen. Met de huidige promotiecampagne, 'Een zorgjob – ik ga ervoor', die uitgewerkt werd in overleg met het Vlaams Overlegplatform Promotie Zorgberoepen, richten we ons op alle knelpuntberoepen in de gezondheidszorg en de welzijnssector.

In het komende jaar zullen we deze campagne verder zetten. We hopen dat ook meer allochtone jongeren voor een carrière in de zorg zullen kiezen en hebben daartoe enkele maatregelen voorgesteld aan de ministers bevoegd voor Werk en Onderwijs. Ook wordt het Minderhedenforum nauw betrokken bij de uitwerking van de promotiecampagne zodat de allochtone doelgroep op een juiste manier kan bereikt worden. We blijven samenwerken met de VDAB om mensen warm te maken voor een zorgberoep. Het proefproject "Infopunt Zorgopleiding" werd verruimd en structureel verankerd in de werking van de VDAB. Omdat VDAB meer wil doen dan enkel informeren, worden de Infopunten omgevormd tot "Servicepunten Zorg" die ingebed worden in een aantal werkwinkels in heel Vlaanderen.

Het komende jaar zullen wij samen met de VDAB specifieke aandacht hebben voor zij-instromers en (her)intreders op de arbeidsmarkt. Meer concreet zal er een aparte actie worden

uitgewerkt, gericht naar de thuiswerkende ouders. We zullen ook een charter implementeren in zorginstellingen en opleidingsinstellingen om studenten verpleegkunde en op termijn ook studenten personenzorg te begeleiden bij hun stage in de ouderenzorg en de geestelijke gezondheidszorg (GGZ).

De bijkomende studenten en de mensen die zich heroriënteren naar een zorgberoep dreigen niet te zullen volstaan om de vacatures in de zorg in te vullen. Om buitenlandse zorgverleners op een aanvaardbare en correcte manier in te schakelen, gaan we samen met o.m. de sociale partners op zoek naar een voorwaardenkader voor internationale arbeidsmigratie in de social profit. Ook de kennis van de Nederlandse taal vormt een belangrijk aandachtspunt, waarbij de sector als dusdanig wordt geacht in haar instellingen een intern kwaliteitsbeleid te voeren dat rekening houdt met de kennis van het Nederlands van het personeel.

In het kader van de controle op buitenlandse arbeidskrachten in de zorg zal de Zorginspectie samenwerken met de inspectiediensten van Werk en Sociale Economie. Rond het handhavingsbeleid zullen er ook afspraken worden gemaakt om dit dossier samen met de minister van Werk te agenderen op het overlegcomité.

2. Effectief en efficiënt inzetten van zorgverleners en personeel in de zorg.

Omdat het aantrekken van nieuw personeel alleen niet zal volstaan, moet er ook worden nagegaan op welke manier het bestaande zorgpersoneel efficiënter en effectiever kan worden ingezet. Hoe kunnen we met hetzelfde aantal mensen meer gaan doen?

Deze denkoefening behelst verschillende aspecten zoals taakuitzuivering, functiedifferentiatie, de zoektocht naar alternatieve zorgmodellen, enzovoort. Maar dit betekent ook dat er moet worden nagegaan wat de impact hiervan is op de bestaande opleidingen binnen de zorg.

Om deze reden werd er binnen het ZVP van Flanders' Care beslist een projectgroep "efficiënt inzetten van zorgverleners en personeel in de zorg" o.l.v. Luc Van Gorp, ook wel projectgroep Z3 genoemd⁹, rond deze thematiek op te richten. Deze projectgroep moet zich buigen over deze problematiek en concrete voorstellen uitwerken. Via verschillende brainstormsessies met vertegenwoordigers uit zowel het werk- als onderwijsveld kreeg de inhoud van de projectgroep stilaan vorm.

Via de Future Search-methodiek zal gedurende een 3-daagse geprobeerd worden om - onder professionele begeleiding - een breed draagvlak te creëren rond de thematiek.

De resultaten van de projectgroep zullen worden voorgesteld op een ronde tafel die zal doorgaan op 18 februari 2013.

3. Ondersteuning inzake HRM-beleid.

Rond het belang van een goed HRM-beleid zal verder worden gewerkt. In samenwerking met het Centrum voor Ziekenhuis- en Verplegingswetenschappen wordt een seminarie "HRM-beleid"

⁹ Zorgvrager – Zorggever – Zorgcultuur (organisaties/opleidingen)

voorbereid. De focus zal daarbij liggen op de resultaten van de RN4CAST¹⁰ studie, met aansluitend een actieplan om het HRM-beleid naar zorgverleners te verbeteren.

10. INTERNATIONALE VALORISATIE

Ambitie: de vooraanstaande positie van Vlaanderen op het vlak van gezondheidszorg internationaal valoriseren

Flanders Investment and Trade - missies

Het voorbije jaar was er een goede deelname van Vlaamse bedrijven aan beurzen rond zorg(technologie) waar ook het FIT aanwezig was. Onder andere het bezoek van de minister-president in het najaar van 2012 op de Medicabeurs in Düsseldorf was zeer gesmaakt. Flanders' Care werd regelmatig onder de aandacht gebracht. In 2012 was het FIT op onderstaande Zorg – Gezondheid ICT beurzen aanwezig en samen met hen verschillende bedrijven actief in de zorg.

- Groepsstand ArabHealth: 19 deelnemende bedrijven
- Groepsstand China Medical Equipment Fair: 10 bedrijven.
- Groepsstand Medica: 22 bedrijven + wachtlijst (met bezoek MP).
- Seminarie ConhIT: 15 bedrijven.
- Seminarie gezondheidszorg China: 30 bedrijven.
- Seminarie zorgsector Nederland: op 5/12 in Grimbergen
- Rondetafel Hospitalar: 10 bedrijven.

De minister-president plant in april 2013 een zending naar Berlijn, naar aanleiding van een professionele beurs voor healthcare IT, de conhIT beurs. Dit is een goed moment om Flanders' Care opnieuw in de kijker te plaatsen. Er zal dan ook actief samengewerkt worden met het FIT om maximaal dit event te kunnen benutten.

De beurzen in het buitenland rond healthcare en zorgtechnologie waar het FIT aanwezig is (zie Tabel in Appendix 2) zullen maximaal bekend gemaakt worden bij het doelpubliek van Flanders' Care met behulp van gerichte mailings en aankondigen op de Flanders' Care website.

*Ambient Assisted Living - programme*¹¹

AAL staat voor Ambient Assisted Living en de doelstelling is om de levenskwaliteit van ouderen te verhogen door het gebruik van ICT en technologie en tegelijkertijd de industriële basis in Europa te verhogen. Het is een gemeenschappelijk onderzoeksprogramma van de Europese Commissie en Europese nationale overheden¹². Negentien lidstaten en 3 geassocieerde landen nemen aan het programma deel. Namens Vlaanderen neemt het IWT deel aan AAL¹³. Projecten ingediend in het AAL-programma worden behandeld in het kader van de "O&O-bedrijfsprojecten". Naast de oproepen voor deze projecten ("AAL Calls") zijn er de AAL-forums met de bedoeling kennisdeling en netwerken te stimuleren.

¹⁰ Registered Nurse Forecasting study

¹¹ <http://www.aal-europe.eu/>

¹² Artikel 185 (ex 169) van het Verdrag van de EU staat de EC toe samen te werken met nationale O&O-programma's. In het voorjaar van 2008 werd het initiatief AAL gelanceerd. Het programma loopt in eerste instantie tot 2014.

¹³ In de beslissing van minister Moerman in 2008, werd aan IWT opgedragen namens Vlaanderen deel te nemen aan AAL. Een indicatief jaarlijks steunbedrag van 1 miljoen euro werd toen vooropgesteld.

Dit initiatief van de Europese Commissie heeft veel raakvlakken met de Flanders' Care ambitie om in te zetten op zorgtechnologie met export potentieel en te werken aan internationale valorisatie van de Vlaamse gezondheidszorg. In 2013 zal gezorgd worden voor een maximale bekendmaking van deze informatie via de Flanders' Care kanalen.

Europese samenwerkingen tussen regio's

Om tot een verdere valorisatie te komen, is een voldoende grote potentiële afzetmarkt noodzakelijk. De toegang tot buitenlandse markten, de Europese wetgeving en de internationale stand van de technologie zijn bepalende factoren voor het exportpotentieel van Vlaamse ondernemingen en leiden tot verdere inzichten rond innovatie in de zorg. Daarenboven is een goed begrip van de Europese evoluties nodig om binnen de zorgsector de juiste keuzes te maken. Inzichten in internationale "best practices" zijn essentieel voor het optimaliseren van de Vlaamse regionale strategie. We kiezen dan ook voor een verderzetting van de participatie in Europese netwerken.

Een voorbeeld van actieve samenwerking is het geplande bezoek aan Polen waar de minister van Welzijn de bevoegde ministers van Polen zal ontmoeten. Dit bezoek zal samengaan met een seminarie/ronde tafel rond ouderenzorg.

Daarnaast wordt ook steun gegeven aan de organisatie van een seminarie in Hongarije samen met Internationaal Vlaanderen en de ngo 'European Association of Service providers for People with Disabilities' (EASPD) rond een Conferentie 'Pathways to inclusion' in Hongarije. De werkhypothese is het organiseren van networking seminars in een achttal Hongaarse steden, waar we alle lokale betrokkenen samenbrengen. Het doel is daarbij het coördineren van de bestaande zorg, het verbeteren van de procedures, identificeren van knelpunten waar nog geen aanbod of capaciteit is en een betere coördinatie van de zorgverstrekkers onder elkaar, o.a. via elektronische platformen. Voor de praktische uitwerking van dit project wordt samengewerkt met Werk en Sociale Economie (Departement WSE).

Om goede inzichten te krijgen en een goede samenwerking tussen regio's te bevorderen, netwerkt Flanders' Care voortdurend met de andere Europese regio's die het aanbod aan kwaliteitsvolle zorg willen verbeteren door het innovatief ondernemerschap in de zorgeconomie te stimuleren. Dat gebeurt voornamelijk binnen de Community of Regions for Assisted Living (CORAL). De actieve participatie van Vlaanderen leidde onder meer tot een trekkersrol bij het CASA-project (Consortium for Assisted Solution Adoption), een Interreg IVC project met een budget van 2,6 miljoen euro.

Het CASA-project (Consortium for Assistive Solutions Adoption) waarbij Vlaanderen leadpartner is, wordt gecoördineerd door de Stafmedewerker Internationaal Beleid binnen het Departement WVG met hulp van de coördinator Flanders' Care en de administratieve stafmedewerker.

De belangrijkste doelstelling van het CASA-project is om regio's in staat te stellen volgende punten uit te voeren:

- Evaluatie van specifieke regionale situaties door vergelijking en het aanreiken van mogelijke standaardoplossingen;
- Het distilleren van goede praktijken uit andere regio's en deze gebruiken in het beleid;
- Definiëren van noodzakelijke innovaties in technologie, producten en diensten;

- Adresseren van ethische en maatschappelijke perspectieven die voortvloeien uit het gebruik van ICT in de gezondheidszorg;
- Gezamenlijk werk maken van een brede inzet van AAL. Regio's zullen werk maken van de voorbereiding van nieuwe financiële modellen en nieuwe governance structuren ter ondersteuning van AAL ontwikkeling en commercialisering.

Participerende regio's zullen hiervoor study visits organiseren voor de uitwisseling van goede praktijken. De thema's die aan bod komen, zijn opgenomen in onderstaande tabel.

Op 27 en 28 september vond in Eindhoven in het verlengde van het AAL-forum het eerste studiebezoek plaats. Het thema was "Sociale interactie".

Vlaanderen zal in het najaar van 2013 een studiebezoek organiseren met de titel "Mobiliteit en leefbaarheid/Integraal regionaal beleid, business en kennisontwikkeling". We zullen beroep doen op alle actoren en in het bijzonder de leden van het ZVP om dit studiebezoek tot een groot succes te brengen.

	Titel studiebezoek	Datum	Locatie
1	<i>Social interaction</i>	27-28/9/2012	Eindhoven
2	<i>Healthy Lifestyle and Rehabilitation ICT</i>	12-14/11/2012	Barcelona
3	<i>Monitoring, safety and self-management in South East England (Whole System Demonstrator)</i>	10-12/12/2012	Kent
4	<i>Informal care</i>	14-15/03/2013	Poznan
5	<i>Telemedicine evaluation model</i>	23-24/04/2013	Denemarken
6	<i>Large scale deployment</i>	12/14/06/2013	Granada en Sevilla
7	<i>Chronic diseases</i>	TBC	Veneto
8	<i><u>Mobility and liveability/integrated regional policy business and knowledge development</u></i>	<u>TBC</u>	<u>Brussel</u>
9	<i>User driven innovation through public/private partnership</i>	TBC	Halland (Zweden)

Een van de concrete doelstellingen van het CASA-project is het samenbrengen van experts, belanghebbenden, die nieuwe informatie en kennis kunnen vergaren, ervaringen uitwisselen en nadien de kennis verder delen.

Er werd gevraagd aan het ZVP om in zijn schoot een stuurgroep/klankbordgroep op te richten waarin de diverse stakeholders (ondernemingen, zorgvoorzieningen, kenniscentra) geïnteresseerde experts afvaardigen. De stuurgroep "Internationale kennisdeling rond AAL" zal praktisch bestaan uit een aantal experts/stakeholder vertegenwoordigers die er zich toe verbinden:

- 2 à 3 buitenlandse study visits (EU) per jaar mee te volgen,
- de bekomen informatie te verspreiden (via verslag, nieuwsbrief, seminarie) intern en indien relevant ook extern,

- 2x per jaar samen te komen voor de stuurgroep “Internationale kennis deling rond AAL” meeting om ervaringen uit te wisselen en te rapporteren over hoe de kennis werd verspreid en wat de eventuele reacties zijn.

Per study visit kan Flanders' Care met middelen van het CASA-project de transport- en hotelkosten van 2 à 3 experts betalen.

Het Departement WVG (Stafmedewerker Internationaal Beleid met hulp van de coördinator Flanders' Care en de administratieve stafmedewerker) zal de stuurgroep voorzitten en alle praktische zaken voor zijn rekening nemen.

Als lead partner van het CASA-project werken we ook mee aan de aanvraag voor een “NWE¹⁴ Health Innovation Cluster”. Dit zal een strategisch cluster programma worden van Europese projecten die werken rond ‘uitdagingen veroorzaakt door de demografische verandering’. De aanvraag voor deze cluster dient binnen te zijn eind januari 2013. In dit kader werken we samen met de andere leadpartners van geïdentificeerde projecten in Noord-West Europa die werken in dit thema.

Daarnaast zullen we als leadpartner actief meewerken om een sessie te organiseren rond ‘Active Ageing’ tijdens de ‘open days’ van de Europese Commissie.

Het “European Innovation Partnership on Active and Healthy Ageing” (EIP-AHA), een soort Europese versie van Flanders' Care, volgen we van nabij. De doelstelling is om in 2013 aan te sluiten bij een van de werkgroepen van het EIP-AHA.

In het kader van de Europese samenwerking ligt de prioriteit bij het goed tot uitvoer brengen van het CASA-project. Het EIP-AHA partnership is een opportuniteit om verder aansluiting te krijgen bij onze Europese collega's, we kijken na wie deze opvolging best kan doen.

---

¹⁴ NWE: North Western Europe

DEEL 3: FLANDERS' CARE INSTRUMENTEN Specifieke Flanders' Care instrumenten**11. FLANDERS' CARE LABEL**

Er is heel wat werk geleverd om inhoud te geven aan het document voor het Flanders' Care label dat de voorwaarden definieert. Er is echter nog wat werk nodig om het geheel bruikbaar te maken en om de concrete werking van dit instrument uit te klaren. De doelstelling is om dit instrument begin 2013 operationeel te hebben.

12. DEMONSTRATIEPROJECTEN

Demonstratieprojecten vormen de brug tussen het afronden van onderzoek en ontwikkeling en het uitrollen van de innovatie over heel Vlaanderen en dit met de beide objectieven van Flanders' Care voor ogen: kwaliteit van zorg, en internationale valorisatie. Men rekent op de inzichten van de zorginstellingen om aan te tonen dat de vernieuwing een vooruitgang betekent wat betreft kwaliteit van zorg. Daarnaast bieden de demonstratieprojecten ook ondernemers de kans om aan te tonen dat er op een duurzame manier kan ondernomen worden in de zorg. De verspreiding van de vernieuwing kan dan onder andere gebeuren door de uitbouw van een commercieel aanbod door ondernemingen.

De demonstratieprojecten call 2 en call 3 werden in 2012 succesvol georganiseerd door het Impulsloket. In 2013 ligt de organisatie bij de coördinatieceel, er wordt gewerkt aan het gepaste wetgevend kader. Het evaluatiekader ontwikkeld door IQHealth en CEBAM zal als basis gebruikt worden om de evaluatiemethode van deze projecten verder te verfijnen.

13. PROEFTUIN 'ZORGINNOVATIERUIMTE VLAANDEREN'

De Vlaamse Regering besliste op 20 juli 2012 om een proeftuin Zorginnovatieruimte Vlaanderen op te zetten. De proeftuin dient zich te richten op het stimuleren van innovatie in de ouderenzorg. Een eerste call werd gelanceerd in september 2012 en sluit af in januari 2013. De steunbeslissing is voorzien voor juni 2013 (indicatief).

14. FLANDERS' CARE INVEST

Flanders' Care Invest, het specifieke zaai kapitaal fonds bij PMV, is intussen volledig operationeel. In 2013 zal verder gewerkt worden om de bestaande evaluatie procedure waarbij de assessment cel van Flanders' Care de voorstellen evalueert op 'kwaliteit van zorg', verder te verfijnen. PMV zal volgend jaar ook verder werken aan het bekend maken van Flanders' Care Invest als een investeerder die investeert in innovatieve bedrijven in de zorgsector en op die manier verdere

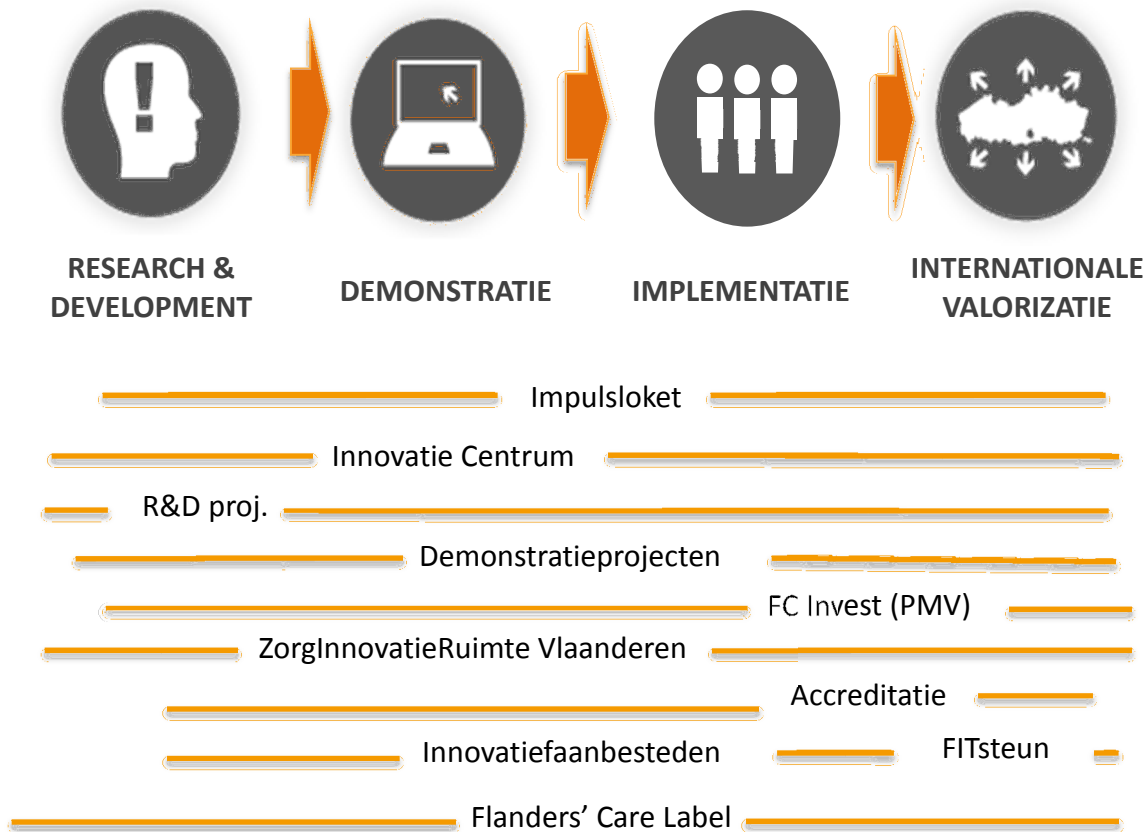
naamsbekendheid en “dealflow” creëren. PMV zal regelmatig aanwezig zijn op events om potentiële investeringstargets te identificeren.

15. GENERIEKE INSTRUMENTEN

Actoren werkzaam in de zorg economie die willen innoveren in zorg kunnen hierin begeleiding krijgen bij het Innovatiecentrum Er zijn daarnaast ook de bestaande subsidiekanalen van het IWT (SBO-projecten, VIS-trajecten, ...), de peterschapsprojecten van het Agentschap Ondernemen en de ondersteuning van het FIT (diverse acties, internationale reglementering, financiële ondersteuning, export- & dienstenmeter, marktprospecties, ...) voor bedrijven met exportplannen. Een ander instrument om kwaliteit van zorg te verbeteren is de accreditatie van o.a. verschillende ziekenhuizen.

Innovatief aanbesteden

Kind en Gezin doorliep een traject van innovatief aanbesteden waar de oogscreeener het resultaat van is. Samen met het Vlaams Agentschap Zorg en Gezondheid wordt er werk gemaakt van een project binnen het kader van ‘innovatief aanbesteden’ met als doel een aanbesteding te maken rond het thema ‘Telemonitoring, telenursing en telecare in de thuiszorg voor ouderen met verminderde zelfredzaamheid’.

Figuur 2: Overzicht van de bestaande instrumenten binnen Flanders' Care.

DEEL 4: ACTIES

Het is de bedoeling dat tegen midden december 2013 de actieplannen van de verschillende partners gefinaliseerd zijn. Er zal gewerkt worden aan een format die makkelijk opvolgbaar is naar voorbeeld van de ViA transitie NIB.

1. LUIK TRANSLATIONEEL ONDERZOEK

Entiteit	Actietitel	MIJLPALEN (2013)	Deadline (wanneer)	DOELSTELLING (output)
IWT	B.8 Verdere uitrol van het vernieuwde kader voor 'lichte structuren voor innovatie'. <u>Evaluatie CMI als lichte structuur.</u>			<i>OD2.1: Kwaliteitsvol beheren en verder verbeteren van de programma's die bijdragen tot de ontwikkeling van de kennisbasis voor innovatie met prioritair maatschappelijke finaliteit.*</i>

2. LUIK ZORG VOOR OUDEREN EN MENSEN MET EEN BEPERKING

Ambitie: Uitbouwen van zorginnovatieve technologieën en processen om de betaalbaarheid en kwaliteit van zorg te verbeteren.

Entiteit	Actietitel	MIJLPALEN (2013)	Deadline (wanneer)	DOELSTELLING (output)
WVG	Demonstratieprojecten Call 4	Procedure demonstratieprojecten verder verfijnen: Q1 - call uitsturen: Q2	Q2 2013	per call max 5 projecten van 200 k steunen
VAZG	Innovatief aanbesteden 'Telemonitoring, telenursing en telecare in de thuiszorg voor ouderen met verminderde zelfredzaamheid'	eind 2013	Q4 2013	definitie van een innovatief aanbestedingsproject
PMV	Verduidelijking evaluatiemethode internationaal erkende zorgcriteria	Q1 2013	Q1 2013	* richtlijnen over de manier waarop de evaluatie gebeurt. * een verduidelijkt aanvraagformulier. * gewicht geven aan de criteria ?

WVG	Een strategie ontwikkelen voor een duurzaam leeftijdsonafhankelijk hulpmiddelenbeleid	eind 2013	Q4 2013	<p>Een stand van zaken over de huidige beschikbaarheid en procedures voor de terbeschikkingstelling van ondersteunende technologie en methodieken die erop gericht zijn extra levenskwaliteit te realiseren voor mensen die zich door overmacht beperkt zien in wat ze nog willen en kunnen, ongeacht hun leeftijd.</p> <p>- De kloofanalyse m.b.t. deze stand van zaken en het gewenste concept van leeftijdsonafhankelijk hulpmiddelenbeleid van de Vlaamse overheid moet duidelijk maken welke stappen daartoe van overheidswege nodig zijn en welk traject voorligt voor de gebruikers en hun organisaties, voor de producenten en hun organisaties, voor de diverse expertises en voor de onderzoekswereld.</p>
IWT (zie actie Z&G)	B.7 Versterken van de effectiviteit van Innovatief Aanbesteden. <i>IA lopend project oogscreening, IA toekomstig project ICT in ouderenzorg</i>			OD2.2: Verder uitbouwen van 'Innovatief aanbesteden' bij de Vlaamse overheid.
IWT	Uitbouwen van Proeftuinen als stimulerings- en steuninstrument voor innovatie - <i>opstart proeftuin zorginnovatie</i>			OD2.3: Verruimen van bestaande instrumenten zodat ze beter inzetbaar worden voor innovatie met een belangrijke maatschappelijke impact
IWT	B.10 Analyse van mogelijkheden voor social profit organisaties in IWT steunmaatregelen. <i>proeftuin zorginnovatie</i>			OD2.4: Ontwikkelen en implementeren van een aanpak voor de uitbouw en ondersteuning van grote projecten gericht op innovatie als antwoord op socioeconomische uitdagingen en rekeninghoudend met evoluties in de internationale omgeving

Entiteit	Actietitel	MIJLPALEN (2013)	Deadline (wanneer)	DOELSTELLING (output)
WVG	Uitwerken meetbare doelstellingen en indicatoren	Q1		meetbare doelstelling, hieraan gelinkte indicator
WVG	Samenstellen brochure Flanders' Care	finalisatie juni 2013	1/06/2013	de communicatie over Flanders' Care verhogen
WVG	Lanceren van de nieuwe website		30/01/2013	de communicatie over Flanders' Care verhogen
WVG	Er is minstens 1 Flanders' Care label toegekend	Q1 labelnota finalisatie -	1/10/2012	
WVG	Samen met bureau Tri.Zone uitwerken van traject om te reflecteren rond visie en richting van FC na 3 jaar werking	Q1- start traject / Q2: reflectiedag		
IWT	B.12 Versterken Vlaamse deelname aan Europese netwerken. <i>AAL (art 185) / ERA netten (bvb huidig Biophotonics plus, EuroTransBio)</i>			OD3.1: Verder ontwikkelen en uitvoeren van een strategie inzake internationale samenwerking, met bijzondere aandacht voor deelname aan de initiatieven de van buitenlandse bedrijven. Europese Onderzoeks- en Innovatieruimte en de rol van IWT bij het aantrekkenbinnen

IWT	B.12 Versterken Vlaamse deelname aan Europese netwerken. <u>Faciliteren van deelname aan AAL gerelateerde acties</u>			OD3.2: Aanwenden en waar nodig aanpassen van IWT-subsidieprogramma's in functie van de strategie inzake internationale samenwerking.
IWT	B.14 Geïntegreerde dienstverlening voor internationalisering. <u>Inzet EEN in info&matchmaking voor Europese programma's zoals AAL</u>			OD3.3: Optimaliseren van de IWT-dienstverlening in functie van de strategie inzake internationale samenwerking, in synergie met de andere betrokken overheidsorganisaties en de leden van het Vlaams Innovatienetwerk.

3. LUIK INTERNATIONALE VALORIZATIE

Ambitie: De vooraanstaande positie van Vlaanderen op het vlak van gezondheidszorg internationaal valoriseren.

Entiteit	Actietitel	MIJLPALEN (2013)	Deadline (wanneer)	DOELSTELLING (output)
WVG	CASA-project: CASA study visit en eind conferentie "Mobiliteit en leefbaarheid/Integraal regionaal beleid, business en kennisontwikkeling" in België in najaar 2013	Q1 - zoeken partners - Q2 vastleggen hotels - bus - logistiek - Q3 studyvisit (2-3 oktober/aansluiting open days) en Q4 evaluatie van de studyvisit	Q2 2014	* vlotte organisatie studyvisit * succesvolle eindconferentie * succesvol afsluiten van project
FIT-WVG- ...	Vertegenwoordigen van Flanders' Care in het buitenland	Q2 (ConhIT - Berlijn, april 2013)		
WVG	CASA study visits naar andere regio's: verzorgen van Vlaamse delegatie van experts: selectie van experts 6 weken voor studyvisit - zorgen voor feedback naar ZVP na visit (rapport visit 1 maand na het event).	rapport experts: tijdige selectie experts visit Poznan: Q1/ Zuid-Denemarken: Q1/ Andalucia: Q2	13 maart 2013 (study visit)	
WVG	CASA verplichtingen gerespecteerd: Progress Reports tijdig afgewerkt/communicatieplan implementeren/ mid term evaluation project afwerken	Q1 (1 maart): report 2 – Q2 evaluatie afgewerkt / Q3 (2 september) report 3		

WVG	CASA - joint event INNO.V.AGE - DAA (andere interreg projecten rond demographic change)	Q1: opstellen programma / Q3: event/ Q4: evaluatie	oktober 2013 (aansluiting Open Days)	
IWT	B.12 Versterken Vlaamse deelname aan Europese netwerken. <i>AAL (art 185) / ERA netten (bvb huidig Biophotonics plus, EuroTransBio),</i>			OD3.1: Verder ontwikkelen en uitvoeren van een strategie inzake internationale samenwerking, met bijzondere aandacht voor deelname aan de initiatieven de van buitenlandse bedrijven.Europese Onderzoeks- en Innovatieruimte en de rol van IWT bij het aantrekkenbinnen
IWT	B.12 Versterken Vlaamse deelname aan Europese netwerken. <i>Faciliteren van deelname aan AAL gerelateerde acties</i>			OD3.2: Aanwenden en waar nodig aanpassen van IWT-subsidieprogramma's in functie van de strategie inzake internationale samenwerking
IWT	B.14 Geïntegreerde dienstverlening voor internationalisering. <i>Inzet EEN in info&matchmaking voor Europese programma's zoals AAL</i>			OD3.3: Optimaliseren van de IWT-dienstverlening in functie van de strategie inzake internationale samenwerking, in synergie met de andere betrokken overheidsorganisaties en de leden van het Vlaams Innovatienetwerk
AO/ Enterprise Europe Network (EEN)	Informatie over het Europees beleid, de Europese wet- en regelgevingen de Europese financieringsprogramma's op maat van bedrijven vertalen.	Permanent		

4. LUIK: BEHEER EN COMMUNICATIE

Entiteit	Actietitel	MIJLPALEN (2013)	Deadline (wanneer)	DOELSTELLING (output)	Samenwerking met?
WVG	Uitwerken meetbare doelstellingen en indicatoren	Q1 start-Q2 indicatoren geïdentificeerd		meetbare doelstelling, hieraan gelinkte indicator	<i>Coördinatieceel/projectleiders van relevante luiken</i>
WVG	Samenstellen brochure Flanders' Care	finalisatie juni 2013	1/06/2013	Brochure waar de werking en verschillende luiken van FC aan bod komen.	<i>samenwerking met alle partners</i>
WVG	Lanceren van de nieuwe website		30/01/2013	Website online	<i>samenwerking met alle partners</i>
WVG	Er is minstens 1 Flanders' Care label toegekend	Q1 labelnota finalisatie	1/10/2012	Werkende labelsite	<i>bureau ZVP</i>
WVG	Filmpje over Flanders' Care in het kader van VIA		Q4 2013		<i>samenwerking met alle partners</i>

APPENDIX

Appendix 1: Acties gelinkt aan de operationele doelstelling “We realiseren de ViA-doorbraak Flanders' Care om zo de innovatie in de welzijns- en gezondheidszorg te stimuleren” en aan de actie “We zetten Flanders' Care deze legislatuur op de sporen (ID 547)”. Legende: afgeronde acties, open acties, gestopte acties, acties waarvan de deadline niet gehaald werd.

Thema's	Status	Identifi actienr	Mijlpaal	Deadline	Status	Duiding
Translationeel onderzoek	☺	385	Flanders' Care heeft onderzocht hoe de wisselwerking tussen klinische praktijk en onderzoek tot meer ondernemerschap en innovatie kan leiden binnen de welzijns- en gezondheidszorg.	31/07/2013	Afgesproken	
Zorg voor ouderen met een beperking	☺	380	De assessment-cel Flanders' Care is gestart.	1/10/2011	Afgerond	
		381	Er is minstens 1 demonstratieproject geselecteerd.	31/07/2012	Afgerond	
		663	Oproep 2 voor demonstratieprojecten	1/07/2012	Afgerond	5 demonstratieprojecten (1 mln euro subsidie) Evaluatieprocedure demonstratieprojecten oproep 2 Selectie demonstratieprojecten
		664	Oproep 3 voor demonstratieprojecten	1/07/2012	Afgerond	5 demonstratieprojecten (500.000 euro subsidie) Evaluatieprocedure demonstratieprojecten oproep 3 Selectie

					demonstratieprojecten
		383	Er is aan minstens 1 initiatiefnemer zaikapitaal uit het Flanders' Care Invest-fonds toegekend.	1/01/2013	Gestart
		391	Er is onderzocht of er nood is aan gespecialiseerde incubatoren.	1/09/2011	Afgerond
		392	Als er nood blijkt te zijn aan gespecialiseerde incubatoren, adviseert het zorgvernieuwingsplatform het doorbraakplatform hoe en waar die er dan best komen.	31/07/2012	Afgerond
		387	Flanders' Care heeft een significante bijdrage geleverd aan de betere aanwending van ICT-gestuurde instrumenten voor de verbetering van de levenskwaliteit van de oudere.	1/02/2014	Gestart
					Geen nood aan bijkomende incubatoren, zo blijkt uit onderzoek.
					Opm 21/10? Hoe zal dit geëvalueerd worden?
Gegevensdeling en ICT in de welzijns- en gezondheidszorg	😊	388	Flanders' Care heeft initiatief genomen om zich te alligneren op de e-Health-ontwikkelingen bij het RIZIV.	31/08/2012	Gestopt
		665	ViA Rondetafel ICT in de Zorg	13/02/2012	Afgerond
		669	Lancering projectgroep efficiënt inzetten van zorgverleners en personeel in de zorg	21/12/2012	Afgerond
Zorg voor Talent					Wordt verder opgenomen door de administratie. FC schreef de visietekst. Visietekst '(e)Zorgzaam Vlaanderen – gegevensdeling in de zorg- en welzijnssector' Organisatie ViA Rondetafel ICT in de Zorg Samenstelling projectgroep Formulering visie projectgroep

	☺	662	Ondersteuning van projectgroep zorgberoepen van het Zorgvernieuwingsplatform Flanders' Care	21/12/2012	Gestart	Tijdige verslaggeving
		389	Flanders' Care heeft actief de zorginstellingen gemotiveerd tot het maximaal benutten van de talenten van de werknemers.	31/03/2014	Gestart	Er is een projectgroep opgericht die advies moet geven over het optimaal en efficiënt inzetten van zorgpersoneel. Er volgt een ViA-rondetafel.
		390	Flanders' Care heeft, in overleg met de minister van Onderwijs, de studiekeuze voor zorgberoepen aangemoedigd, een vereenvoudiging nagestreefd in de veelheid van opleidingen en / of de opleidingen beter laten aansluiten bij de noden van de sector.	31/12/2013	Afgesproken	
Internationale valorizatie	☺	667	Europees project CASA	21/12/2012	Afgesproken	Goedkeuring van Interreg IV-CJTS. Consortiumovereenkomst tussen CASA-partners
		384	Flanders' Care is partner bij het EU-innovationpartnership "Active and Healthy Aging".	30/09/2011	Afgerond (?)	update 21/10: Vlaanderen is niet aangesloten in een expertengroep, doel is wel in te haken in 2013.
		668	Verdere uitbouw CORAL (Community of Regions for Assisted Living)	1/08/2012	Afgesproken	Side event CORAL –AAL-Forum Bilbao Side event CORAL –AAL-Forum Eindhoven
Algemeen Communicatie	☹	382	Er is minstens 1 Flanders' Care-label toegekend.	1/10/2012	Gestart	Er is nog geen label toegekend. Er was ook nog geen kader om dat te doen.

Appendix 2: Lijst van events waar FIT aanwezig is of die FIT organiseert in 2013.

Naam event	data	locatie	formule	bijzonderheden	contact
ARAB HEALTH	28-31 januari 2013	Dubai	groepsstand (intl, MedLab)	Uitnodiging Egyptische aankopers	kurt.vleminckx@fitagency.be
Groepszakenreis Frankrijk	mrt/13	Montpellier	groepszakenreis	N/A	barbara.tieleman@fitagency.be -
ConhIT Connecting healthcare IT first presence	9-11 april 2013	Berlijn	PSB (meeting point)	België PARTNERLAND * Opening Party 9/4 * Belgian Happy Hour 10/4 * VIP dag 11/4 , allicht met bezoek Kris Peeters (TBC) & B2B event * Company Visits 12/4	bea.kestens@fitagency.be annemieke.detollenaere@fitagency.be VIP / officieel luik: jeroen.devuyst@fitagency.be
CMEF China Medical Equipment Fair	17-20 april 2013	Shenzhen	groepsstand	* B2B / company visits Hongkong	kurt.vleminckx@fitagency.be
BIO US (*) biotechnology convention	22-25 april 2013	Chicago	groepsstand	* Vlaams diner 21/4 * Belgian Café 23/4 * BIO Conference Sessions	jeroen.devuyst@fitagency.be
SAUDI HEALTH	12-14 mei 2013	Ryadh	PSB	N/A	kurt.vleminckx@fitagency.be -
HOSPITALAR first presence	21-24 mei 2013	Sao Paulo	groepsstand/PSB (Green/Blue	* Belgian networking event (TBC) * B2B / company visits (TBC)	katty.devos@fitagency.be hilda.debie@fitagency.be

			Hall)		-
Groepszakenreis Rusland	27-31 mei 2013	Moskou St Petersburg N.Novgorod	groepszakenreis	N/A	evelien.staelens@fitagency.be
MEDICA	20-23 november 2013	Düsseldorf	groepsstand	TBC	bea.kestens@fitagency.be linda.huybrecht@fitagency.be

Appendix 3: Deelprojecten in het luik 'Gegevensdeling in de Zorg'.

Entiteit	Project	ProjectID nr
Zorg En Gezondheid	Vitalink	004
Departement WVG	Decreet op welzijn en gezondheidsplatform	314
Departement WVG	Een elektronisch 'gedetineerdenopvolgsysteem' (GOS) ontwikkelen	359
Departement WVG	Cliëntgerichte en beleidsgerichte informatie-uitwisseling organiseren met maximaal hergebruik van beschikbare bestuurlijke informatie.	365
Jongerenwelzijn	Wij objectiveren de hulp- en dienstverlening aan jongeren in moeilijke leefsituaties (DOMINO en BINC).	374
Kind & Gezin	K&G ontwikkelt een elektronisch dossierbeheer om het dossierverloop op een gestandaardiseerde en uniforme manier te laten verlopen en/of te vereenvoudigen en maakt het elektronisch uitwisselen van gegevens met voorzieningen en ouders mogelijk.	386
VAPJ	Uitbouwen van een elektronisch VAPH-dossier voor PmH, dat gelinieerd is aan de ontwikkelingen inzake het intersectoraal welzijnsdossier en de ontwikkelingen ikv het e-healthprogramma.	404

Appendix 4: Voorbeelden van zorg gerelateerde vraaggedreven collaboratieve projecten binnen niet- thematisch IWT kanalen zoals SBO, VIS en Tetra subsidies (sinds 2010).

Dit is een niet-exhaustieve lijst

Titel	VINpagina of web	IWT kanaal
ARTHE: Active smart wearable oRthosis using painted EMG electrodes for home based THERapy with augmentative feedback	http://www.innovatienetwerk.be/projects/1848	TETRA
Multichannel E-hulptechnologie: ICT-applicaties en methodiek voor geïntegreerde online hulp in het welzijnswerk	http://issuu.com/arteveldehogeschool/docs/am4_2_final_web	TETRA
Be like me	http://www.howest.be/zoalsik/docs/Sofie%20Dom%20voorwoord%20studiedag%20Zoals%20ik.pdf	TETRA
TICOON: ontwikkeling van een optimalisatieTool voor Individuele COonfiguratie en uitlijning van Onderbeenprothesen	http://www.innovatienetwerk.be/projects/1821	TETRA
Ondersteuning van zelfmanagement bij chronisch zieken in de thuiszorg door telecounseling en – monitoring: Een voorbereidingsproject	http://www.innovatienetwerk.be/projects/1837	TETRA
AMACS: Automatic Monitoring of Activities using Contacless Sensors.	http://www.innovatienetwerk.be/projects/1624	TETRA
Ontwerpgids geïntegreerde leef- en woonautomatisering	http://www.innovatienetwerk.be/projects/1631	VIS-TIS
Omkaderd thuiswonen	http://www.innovatienetwerk.be/projects/1847	VIS-TR
An integrated Methodology to bring Intelligent Robotic Assistive Devices to the user "MIRAD"	http://www.sirris.be/newsItem.aspx?id=15450&langType=2067	SBO
Rewarding healthy food choices	http://www.foodscience.ugent.be/nl/nutriFOODchem/Vacatures?VacatureID=36	SBO
Adaptation and Learning for Assistive Domestic Vocal Interfaces "ALADIN"	http://www.esat.kuleuven.be/psi/spraak/projects/ALADIN/	SBO